

Vek svetla

Stredoveká učenosť svojím vysvetľovaním „pravdy Božej“ nedokázala uspokojiť ľudské poznanie. Už od obdobia renesancie sa **záujem vedy** sústreďoval čoraz viac na **pozemský svet, prírodu a človeka**.

Nazhromaždilo sa **obrovské množstvo nových poznatkov a objavov**, ktoré otriasli stredovekým obrazom sveta. Rástlo presvedčenie, že **skôr rozumom ako vierou** možno vysvetliť mnohé tajomstvá prírody.

Pozornosť vedcov 17. storočia púťali najmä záhady vesmíru. Teoreticky sa podarilo vyvrátiť stredoveké predstavy o nehybnej Zemi ako strede vesmíru, okolo ktorej by mali obiehať Slnko, Mesiac a hviezdy. Podarilo sa dokázať, že Zem sa otáča okolo vlastnej osi a spolu s ostatnými planétami obieha okolo Slnka. Na otázku, aká sila udržiava planéty na ich presných a pravidelných obežných dráhach, našiel odpoveď anglický učenec **Isaac Newton** objavením zákona gravitácie. Vesmír sa tak javil ako dômyselne zostrojený a fungujúci mechanizmus rovnako ako celá príroda, ale aj ľudské telo.

Keďže vede sa napriek tomu nedarilo vymaniť sa z poručníkovania cirkvi, musela si získať na svoju stranu verejnú mienku. Tak vzniklo **myšlienkové hnutie**, ktoré si postavilo za **cieľ vyviesť človeka i ľudstvo z temnôt neznalosti a povery, duchovne ich povzniesť, „osvietiť“**. Preto toto hnutie dostalo pomenovanie **osvietenstvo**.

Osvietenstvo ako myšlienkové hnutie meštianstva zaznamenalo najvýraznejší rozmach **vo Francúzsku**. Jeho najvýznamnejší predstavitelia **Voltaire** (voltér), **Montesquieu** (monteskjó) a **Rousseau** (rusó) sa usilovali uplatniť rozum aj pri riešení spravodlivejšieho usporiadania spoločnosti. V zápase proti nevedomosti a spoločenskej nerovnosti spájalo francúzskych osvietencov veľké dielo **Encyklopédia** alebo racionálny slovník vied, remesiel a umení, ktoré vychádzalo v rokoch 1751-1780. Bolo to kritické zhrnutie súdobého poznania namierené proti starému poriadku a svetskej moci cirkvi.